

Вобразы пушкінскай казкі

Балетны спектакль «Казка пра мёртваму царзуну і сем асілкаў» (кампазітары А. Лядаў і В. Дзешаў), дзякуючы ўдмулівай працы хараграфі, вылучаецца сучаснасьцю апрацовак вобразаў рамантычнай казкі Пушкіна, акрэсленага рускага нацыянальнага стылю. Ёсць тут вобразы музычна-сцэнічных партэты, Сявжэ і творчай культуры ўласцівы ўсёй сцэнічнай кампазіцыі. Мясце карцін і эпізадаў успрымаюцца не раз'ядна, а ў сінтэзе, гарманічна (аўтары лібрэта Г. Ягфельд і А. Андрэў).

Тэатр нідзе не адыходзіць ад лагічнай і эмацыянальнай паслядоўнасці развіцця асобных падзей і характараў пушкінскага твора. Казка «Пра чарта» уважліва, чула, з мастацкім тактам.

Ідэі перамогі праўды над крыўдай, шчырасці над хаўсеней, добра і чалавечнасці над дрэнным і загнаным і псіхіцы людзей глыбока ўвасоблены на сцэне.

У танцах класічных і характарных, сольных і ансамблевых—графічная дакладнасць ліній, скульптурная выразнасць. Танцы ў пераважнай большасці не ілюстрацыйныя або «дыягностычныя», а адпавядаюць агульнай першай задуме балетмайстра А. Андрэва і ўсёго пастаноўшчыка калектыву (балетмайстар М. Стукалкіна, мастак Е. Чамадураў, дырэктар І. Абрам). Руска нацыянальны характар спектакля адчуваецца ва ўсёй хараграфічнай кампазіцыі і ў асобных яе элементах. Тут асабліва хочацца адзначыць жаночы танец заключнай карціны (хоць ён і пераклікаецца з падобным да яго па манеры рускім танцам дзяўчат у пастаноўцы вядомага ансамбля «Бярозка»), а таксама апошняю варыяцыю царзуну, дзе агульнавядомая класічная лексіка з'яўляецца з пэўным рускім фальклорным каларытам.

Складаны вобраз царыцы-мачы, разумнай і гордай, зносіна і помскай жанчыны, таленавіта ўвасоблены маладой балерынай А. Карэніковай. На сцэне як бы ажалі пушкінскія радкі: Высока, строіна, бела, І умом і асем взыла, Но зато горда, домлива, Своиревна и ревнива. У гэтым партэце найбольш сінтэзаваны тэмпераменты і дзейсны сюжэты танец з натхнёным драматызмам. Сістэма К. Станіслаўскага зноў павяржае сваю жыццёва і на балетнай сцэне.

Высакароднасцю і душэўным характарам, мяккай сардэчнасцю і ветлівасцю, чароўнай усмешкай, знойнай ледуннасцю і «кроткім іравом» прывабліва «белатарая» царзуня (артыстка І. Савельева). Хаўсеня і баяны драматычна і лірычна перажываны сваёй герані. У музыцы, і асабліва ў пушкінскай казцы, болы багатая і разнастайная эмацыянальная гамма, чым у вобразе, створаным артысткай. Салісту В. Давыду (Елісей) варт было б, падоба таму, як ён зрабіў у спектаклі «Сцежка грому», адмовіцца ад не зусім плённай традыцый галандскага балетнага кавалера з яго манернасцю. І тады вобраз каралевы Елісей загучаў бы болы мужна і рамантычна.

Добрым словам можна ўспомніць Чарнаў—Б. Карпілаву, Дружка—Г. Мартынава, ансамбль кардэбалега. Спектакль, хоць не зусім бездакорны, не пакідае гледча абываком і выклікае чулы водгук у яго сэрцы.

На эдымку: сцэна спектакля. Мастак Е. Чамадураў (справа) і В. Давыдава (Елісей) з прэм'еры. Фота Ул. Крука.

ПРАЕКТ АПУБЛІКАВАНЫ. ДАВАЙЦЕ АБМЯРКУЕМ

Настаўнік, асабліва той, што працуе з вучнямі малодшых класаў, павінен дасканала ведаць дзіцячую літаратуру. Гэта — бесспрэчная ісціна. І калі на справе часта бывае зусім не так — вінаваты тут не толькі настаўнік.

Да выдання часу ў вышэйшых навуковых установах дзіцячая літаратура зусім не выкладалася, ды і цяпер яшчэ выкладаецца не на ўсёх філалагічных факультэтах педагогічных інстытутаў. Нават колькасць гадаў курса дзіцячай літаратуры на факультэтах пачатковай школы і бібліятэчым — недастаткова, каб будыць настаўнік і бібліятэкар атрымаў добрую падрыхтоўку па гэтай дысцыпліне. Няма падручнікаў, хрэстаматый, дапаможнікаў па дзіцячай літаратуры, па кіраўніцтву дзіцячым чытаннем.

Вось чаму праграма па дзіцячай літаратуры, якая нядаўна выйшла з друку*, прыцягнула ўвагу спецыялістаў. Праграма (яна выдана ў практычнай форме кандыдатам філалагічных навук М. Яфімавай і ахоплівае асноўныя перыяды развіцця рускай і беларускай дзіцячай літаратуры.

Аўтар праграмы ў асноўным прытрымліваецца перыядычнасці, прынятай А. Бабушкінай у кнізе «Гісторыя рускай дзіцячай літаратуры». Праўда, выклікае пытанне перыядычнасці савецкай рускай і беларускай дзіцячай літаратуры, прапанаванай М. Яфімавай.

Заканчваецца праграма перыядам «Савецкай дзіцячай літаратуры павольнага часу». Такім чынам, перыяд «павольнага часу» ахоплівае літаратуру часоў аднаўлення народнай гаспадаркі і далейшага развіцця.

У праграме па дзіцячай літаратуры для факультэтаў пачатковай школы, педагогічных інстытутаў БССР, Выдавецтва Беларускага ўніверсітэта імя Ул. І. Леніна, Мінск, 1960.

е, а таксама перыяд разгортвання барацьбы за паводу камуністычнага грамадства ў нашай краіне. Назва «павольнага перыяду» механічна ўжываецца ў многіх падручніках. Калі раней гэты тэрмін быў заканамерны, дык цяпер ён траціць сваю канкрэтнасць і патрабуе ўдакладнення.

Складальніца праграмы многа прапрацавала, сістэматызаваўшы вядомыя дэбюты рускай і беларускай дзіцячай літаратуры. Каштоўна і тое, што М. Яфімава прапануе, акрамя вылучэння твораў, знаёмства з біяграфіяй вядомых дзіцячых пісьменнікаў. У праграму ўключан агляд перыядычных дзіцячых выданняў на Беларусі, пачынаючы з часопіса «Зорка» (1921) і першай газеты школьнікаў «Піонер Беларусі» (1929).

Добра і тое, што ў праграме даецца спіс твораў замежнай дзіцячай літаратуры. Можна было б толькі параіць аўтару дапоўніць бібліяграфію найбольш значымі артыкуламі аб беларускай дзіцячай літаратуры з перыядычнага друку. Гэта неабходна зрабіць, бо няма дапаможнікаў па нашай дзіцячай літаратуры. Варта ўключыць у спіс літаратуры і матэрыялы партыйных з'ездаў, з'ездаў пленуму Саюза пісьменнікаў БССР і БССР, разнаўту камсамольскіх органаў.

Выкажам некаторыя заўвагі і прапановы па асобных раздзелах праграмы. У «Тлумачальнай запіску» да праграмы аўтар гаворыць, што мэтай выкладання курса — «знаёмства будучых настаўнікаў з дзіцячай літаратурай. Але ж, здаецца, мэтай у тым, каб даць студэнту трынаццаць вядоў гэтай галіне, практычныя навыкі і ўменне аналізаваць мастацкі твор. Будучы настаўнік павінен мець добры эстэтычны густ, любіць літаратуру і глядаць загалма.

Аўтар мае рацыю, выдзяляючы асобна вывучэнне творчасці Я. Купалы, Я. Коласа, Эм. Янкіна, Я. Мяснішкіна. Але гэтага недастаткова. Чаму не прадставіць шырэй твораў для дзіцячых выданняў пісьменнікаў, як Я. Брыль, М. Танк, Э. Агінскі? Забыты ў праграме і лепшыя дзіцячыя творы М. Лупскава, А. Рышко і інш.

Трэба аўтару звярнуць увагу і на пытанні эстэтычнага, атэстычнага выхавання дзіцяці.

Неабходна, каб у праграме былі адлюстраваны не толькі лекцыійныя, агульныя тэмы, але і прантычныя, семінарскія зняткі.

І. РАЗАНАЎ, дырэктар рэспубліканскага Інстытута павышэння кваліфікацыі кадраў народнай асветы.

туру і сваю любоў перадаць выхаванцам. Раздзел «Вусная народная творчасць у чытанні дзіцячых» складальніца абмежавала толькі казкамі. Вядома, казку вельмі любіць дзеці малодшага школьнага ўзросту, але ўсё ж абмяжоўваць фальклор творамі аднаго жанра — няправільна. Пажадана ў праграму ўключыць песні, загадкі, прыказкі, прымаўкі.

Не зусім удала падабраны і некаторыя казкі. Напрыклад, прапануецца беларуская казка «Пану навука», якая будзе цяжка для вучняў пачатковых класаў. Дарчы, яна ў школьнай праграме прапануецца вучням 5 класа. А чаму б малодшым школьнікам не параіць такіх казак, як «Разумная дачка», «Лісіца-хітрыца» і інш. Трэба было аўтару ў гэтым раздзеле назваць і сучасныя народныя казкі.

М. Яфімава чамусьці ўключыла ў праграму і шмат такіх твораў беларускіх пісьменнікаў, якія чытаюцца вучнямі сярэдняй і старэйшага ўзросту. Гэта, вядома, добра. Настаўнік пачатковых класаў, безумоўна, не можа абмежавацца веданнем твораў для дзіцячых выданняў школьнага ўзросту. Але трэба ўсё ж у першую чаргу паўней прадставіць творы, якія найбольш зацікавяць вучняў пачатковых класаў.

У раздзел «Творы беларускіх аўтараў другой паловы XIX стагоддзя» ўключаны «Пінская шляхта» Дуіна-Марцінкевіча, «Бог няроўна дзеля», «Чаго б'яжыш, мужычок», «У астрозе Ф. Багушэвіча. І чамусьці абмяноўка на вершы Ф. Багушэвіча і А. Гур'яноўна для дзіцячых выданняў ўзросту. У раздзеле «Ціжжасці і перашкоды на шляху стварэння беларускай нацыянальнай літаратуры для дзіцячых» рэкамендуецца толькі некаторыя з твораў М. Багдановіча і Эм. Янкіна. Сама назва раздзела не раскрывае і выглядае загадкава.

Аўтар мае рацыю, выдзяляючы асобна вывучэнне творчасці Я. Купалы, Я. Коласа, Эм. Янкіна, Я. Мяснішкіна. Але гэтага недастаткова. Чаму не прадставіць шырэй твораў для дзіцячых выданняў пісьменнікаў, як Я. Брыль, М. Танк, Э. Агінскі? Забыты ў праграме і лепшыя дзіцячыя творы М. Лупскава, А. Рышко і інш.

Трэба аўтару звярнуць увагу і на пытанні эстэтычнага, атэстычнага выхавання дзіцяці.

Неабходна, каб у праграме былі адлюстраваны не толькі лекцыійныя, агульныя тэмы, але і прантычныя, семінарскія зняткі.

І. РАЗАНАЎ, дырэктар рэспубліканскага Інстытута павышэння кваліфікацыі кадраў народнай асветы.

НЕ АДЗІНЫМ хлебам жыве чалавек. На гэта часам не зважаюць асобныя кіраўнікі калгасаў, шкадуючы грошай на будаўніцтва клубу, бібліятэкі, хаты-чытальні.

Такая калгасная бачынаць дзель самаго багачы. Пра адзіна іх А. Маўзон і напісаў п'есу «Твой светлы шлях».

Калгас, які кіруе Кашуба, — лепшы ў рэгіёне. Яго дабрыя гаспадары, калгаснікі будуць добра выкарыстаць кані для жыцця, многія з іх застаюцца новыя дамы, пакупалі мататны. І разам з тым у вёсцы няма добрага клубу, ды і праўдзены арцелі туліцца ў невялікім, халодным будынку.

У калгасе шмат моладзі, якой мала багатага працягва. Яна хоча жыць прыгажэй, цікавей і больш зместова. І таму хлопцы і дзівіцца гарача падтрымліваюць праект перабудовы вёскі, распарадкавані студэнткай палітэхнічнага інстытута Тані. Кашуба ж ж імчы, што адзіна мэта праўдзены калгаса — усяляк павышаць дабрабыт калгаснікаў, а клуб — гэта вынік гэтаго, «з яго капейкі» не возьмеш. Разыходзіцца поглядаў перарастаюць у канфіліт, які ўцягвае ў сваю сферу і кіруючых работнікаў рэгія. Аўтар імкнецца давесці ўсёй логікай вобразы і падзей, што гаворка ідзе не проста аб вырашэнні гаспадарчых задач. Як павінен жыць чалавек праца — вось асноўная праблематыка п'есы.

Хочацца пачаць з таго, што радуе ў спектаклі Тэатра імя Янкі Купалы. Артст К. Шаўчэкі добра разумее вобраз Кашубы. Ён малюе героя рэалістычна, глыбока перакананым у прывабнасці сваёй пазіцыі. Калгас дабры і спосады, Кашуба вырашае, што гэта таленавіты асвета, ён знае, чымна камандаваць, не праслухоўваецца да калгаснікаў. Волонтэры і сумленны старшынэ, ён, каб зрабіць па-свойму, вымушаны аблірацца на людзей з уласнімі настроямі. Не выпадкова Кашуба сутыкаецца не толькі з моладдзю, але і з сакратаром райкома парты Надзёжжым, які гарача падтрымлівае праект перабудовы вёскі.

Роль Надзёжжыга шчыра сыгралі актывіст А. Казачок, стварыўшы вобраз разумнага, прышчэпавана і смелага камуніста, абаяльнага і энергічнага чалавека. Вершы, што такі чалавек здольны павесці за сабой людзей. «Трошкі гарачыя, але галава», — гаворыць пра яго калгаснікі.

Калгасны сход, востры сутыкні з ім розных поглядаў на жыццё і ўдзельна і тэатра і аўтара. Не праўдзены анітані і гледзіны, бо гэтыя сцэны вельмі актывіўна прымаюцца ім. Прышчэпаванай удачай спектакля трэба лічыць вобраз першага сакратара райкома парты Каліны. Ён майстарскі выкананы В. Краўцоў. Мы знаёмімся з сакратаром у другой дзеі, у райкамеўскім кабінете. Каліна спачатку выклікае сімпатыю. Перад намі заслужаны, уобелы сізівной чалавек, які уважліва слухае людзей і, зда-

Калі ўражанне раздваяецца

«ТВОЙ СВЕТЛЫ ШЛЯХ» У ТЭАТРЫ ІМЯ ЯНКІ КУПАЛЫ

дзяецца вельмі жыццёвы канфіліт паміж Кашубам і перадавымі калгаснікамі, аўтар пераможна вырашыне яго ў кабінет першага сакратара райкома Каліны. А астатні героі, у тым ліку аўтар праекта Тацяна, толькі пасіўна сочаць за дэсам праекта, радуюцца або засмуцоўваюць у залежнасці ад таго, што скажыць аб ім у «кіруючым» кабінете.

Не робіць сур'ёзных захадаў і Кашуба, каб астаць свой пункт гледзення. Занадта хутка і лёгка здаецца пазіцыя Каліны. Адсутнасць моцнага праўдзены, сур'ёзны пераход у дзеянне, бо яму няма дзе праўдзены характар у дзеянні. Пра чыніць яго душэўныя якасці мы толькі адгадаем па тым, чым са слоў іншых дзючых асоб.

Незавяршаны і іншы сюжэтны ліній п'есы і спектакля. Цікава маглі быць сітуацыя Тацяны і Ганчара. Тацяна парвала з мужам, каб выйсці на шырокія прасторы творчага жыцця, але ўсё гэтая гісторыя выглядае крыху прызямленай, здаробленай і таксама не дэталізаванай да канца.

Усё гэта разам надае спектаклю некаторую двайнасць. З аднаго боку, спектакль вабывае вострымі жыццёвымі праблемамі, сучаснымі нашым дням, з другога боку — мастацка незавяршанасць, дэкарацыйнасць асобных вобразаў.

Але перамагае ўсё ж атмасфера актывізму, духоўнага ўдому людзей сённяшняй калгаснай вёскі. Гэтым у многім дапамагаюць вобразы моладзі — прывабнай і ледунскай Тацяны (М. Захарэвіч), якая хоча бацьчы сваю вёску культурнай і прыгожай; смелай і вясёлай Калярыны (Л. Давыдова), дэмабілізаванага малака Іны (В. Белавосцікі), Марыі (З. Зубкова), Патры (Г. Аўсінскі) і інш. Усё іх аб'ядноўвае прыгожая і ўважлівае мэта аб будучым, адзінай любоў да роднага калгаса. Вершы, што яны дамоглася сваёй, што будаўніцтва новай вёскі — зусім недалёкае будучыне.

Дзеі спектакля адбываецца ў рэальнай атмасферы, мы бачым героі ў іх штодзённым жыцці, з іх звычайнымі клопатамі і радасцамі. Актывіўна паставіліся да сваіх ролей з усім сур'ёзнасцю. Тэмпераментна сыграла вядулькую ролю Настасія, старшынэ суседняга калгаса, народная артыстка БССР Л. Рэжыка. Яе Настасія шчыра, проста, нека з'яўляецца вабывае сваёй унутранай перакананасцю і прышчэпаванасцю. Выклікае апалдэсменты дасціпная і яркая іра Г. Глебава, які выконвае ролю старога пэслара Тараса Іванавіча. Каларытна вобраз Аўдошкі ў выкананні В. Пола.

Рэжысёр Л. Рахленка шукаў ключ да спектакля ў спалучэнні публіцыстычнасці з рэалістычным, бытавым дэталізмам. У спектаклі ёсць лірычныя сіткі, шмат трагічных жанравых замалювак. Але публіцыстычнасць спектакля мела б большую сілу, калі б драматург, у адным выпадку, не зводзіў канфіліт чалавечых характараў да спрэчкі па гаспадарчых пытаннях, а ў другім — не збываўся на абстрактныя разважэнні, пры якіх адыходзіць на другі план рэальная прычына канфіліту.

Вось гэтая двайнасць і змяняе спектаклю стаць значнай з'явай у нашым тэатральным жыцці.

Ан. ШАЎЧЭК.

На эдымку: сцэна са спектакля «Твой светлы шлях». У ролях: Каліны—артыст В. Краўцоў (справа), Надзёжжыга—артыст А. Казачок.

ПА СЛЯДАХ НЕАПУБЛІКАВАНЫХ ПІСЕМ

Міністэрства культуры БССР (куды было накіравана пісьмо рэдакцыі), даю ўказанне філармоніі, Брэсцкаму тэатру імя ЛКСМБ і Тэатру лялек БССР павышэння абслугоўвання вёскі Падстарынь Іваўціцкага раёна і іншых раёнаў Брэсцкай вобласці.

Артсты паедуць у Падстарынь

Чытач нашай газеты І. Макаравіч у пісьме ў рэдакцыю скарызуў на тое, што ў яго вёску Падстарынь (рэдакцыя раён Брэсцкай вобласці) (рэдакцыя раён Брэсцкай вобласці) прафесіянальна мастацкія калектывы не адпраўляюць на справы мастацтва.

Многія хібы бугача канцэртнага сезона рэзка знізілі колькасць наведвальнікаў. Напрыклад, на сімфанічным канцэрце дырэктара М. Нерасяна і саліста П. Серабракова 27 лютага прысутнічала толькі дзесяціна чалавек. І гэта ў зале, якая мае больш чым тысячы месцаў!

Чым жа выклікала такое стонавішча, што трэба зрабіць, каб сезон быў больш цікавым і зместовым? Патрабна разнастайнасць, зместовнасць канцэртных праграм. Калі ж уважліва прагледзець праграмы апошніх зямных сезонаў філармоніі, заўважым іх стракатаць і рознастайнасць. Амаль не сустракаюцца ў праграмах імёны кампазітараў Гайдна, Моцарта, Баха, і ў адным з сезонаў не былі арганізаваны шкідлы канцэрты, прысвечаныя творчасці найбольш папулярнага кампазітараў класікаў. Рэдка і вынікаюць традыцыйна на пульты аркестрантаў партытуры савецкай і ў тым ліку беларускай музыкі. Разам з тым у некаторых канцэртах пераважае музыка Р. Штраўса, Раўеля, Дзебюсі, творы, рэалізаваны на знешні эфект, напісаны ў надзвычай хуткім тэмпе і ў падвойнае колькасць духавых і ўдарных інструментаў. Выкаленне такіх «грамабонных» партытур, з наймыслом складанай гармоніі і грымкім брагатам літаў, барабанаў і тэлеграфнага, забудзены выклікала аднадушны папулярны залы. Таму і на падрыхтоўку такіх твораў заўважыцца традыцыйнае жаданне рэпетыцыйнага часу (на кошт іншых—менш «ударных» твораў). А як вядома, у хуткім тэмпе аркестранту

Дзе фільмы нашай студыі?

(Пісьмо ў рэдакцыю)

У сельсапрадэлі «Бальшыні» Іваўціцкага раёна часта дамагваюцца кіначасопісы «Навіны будаўніцтва», «Савецкі спорт» і інш., больш рэдка — кіначасопісы на сельскагаспадарчы тэмы. Усе гэтыя фільмы вытворчасці Маскоўскай, Ленінградскай або іншых студый дакументальных і навукова-папулярных фільмаў краіны. Часопісы ж студыі «Беларусьфільм» нам не паказваюць.

Ужо даўно выйшаў на экраны фільм беларускіх кінематографістаў «Праўда аб сектанцтва-паўдэспатызме». Аднак у нас яшчэ не бачылі яго. А між тым у вёсцы ёсць секта баптыстаў, і гэты фільм дапамог бы нам выкрываць тых, хто яшчэ і сёння атручаны рэлігійным дурманам. Новыя мастацкія фільмы ў калгасе дэманструюцца амаль праз 5-6 месяцаў пасля іх выхду на экран.

З таго часу, як кінаперасоўкі пераўрацілі на вузкую плёнку, рэдка даводзіцца нам глядзець каларыяныя фільмы.

І. МАКАРЭВІЧ.

У Глыбоцкай музычнай школе таленавіты дзеці калгасных праўдзёнаў авалоўваюць тэхніку ігры на баяне, фартэпіяна, домры, удзельнічаюць у школьных аркестрах баяністаў і розных інструментальных ансамблях.

На эдымку: выкладчык па класу баяны В. Басаў з вучнем Вяням Таліцам з калгаса імя Энгельса. Фота і тэкст А. Сцяпінскага.

СТРАЧАНЫЯ ПАЗІЦЫІ ТРЭБА ВЯРНУЦЬ

Калі на рэкламных шытках Мінска з'яўляюцца афішы з прозвішчам вядомага савецкага ці замежнага выканаўцы, назвай музычнага калектыву, з шыкавай праграмай сімфанічнага канцэрта, то аматары музыкі ўжо ведаюць, што пра білет на канцэрт трэба патрабавання загадаць. Гэта характэрнае не толькі высокай эстэтычнай густы народа, але і пэўна вышэйшай пазіцыі канцэртнай дзейнасці музычных калектываў Беларускай дзяржаўнай філармоніі.

За апошнія гады наведвальнікі сімфанічных канцэртаў у нашым горадзе прывыклі, што кожны новы сезон прыносіць цікавае: сустрачаюцца выдатныя савецкімі і замежнымі калектывамі, салістамі, дырэктарамі, знаёмства з творамі сучасных кампазітараў і палатнай музычнай класіцы, якія раней ніколі не выконваліся ў сталіцы рэспублікі. Таму з кожным годам узростае цікавасць да канцэртаў і паралельна павышаюцца патрабаванні слухачоў да якасці выканання і зместу праграм. Як жа праходзіць сёлетні канцэртны сезон у Мінску і што новага прынес ён нашай грамадскасці?

Першыя шэсць месяцаў новага сезона не апраўдалі спадзяванняў аматараў музыкі. Праўда, дырэктар Беларускай філармоніі здолеў запрасіць да ўдзелу ў канцэрце выдатны музычны калектыв і асобны салістаў. Мінчане пазнаёміліся з выканаўчым мастацтвам Сібірскага і Закарпацкага народных хораў, Кельнскага камернага аркестра, квартэта Аўрамава і Балгары, дэкарацыйнага Мінскага ансамбля ўдэстаў, некалькіх дырэктараў, многіх савецкіх мастацтваў і зарубежных выканаўцаў. Усе яны значна ажыўлілі канцэртны праграмы. Але тым болыш выразна выступілі недахопы, уласцівыя апошняму

СІМФАНІЧНЫ АРКЕСТР У ГЭТЫМ СЕЗОНЕ

С. Пракоф'ева. Зразумела, такая разнастайнасць і зместовная праграма выклікала цікавасць у слухачоў. Але якое ж вялікае было іх расчараванне, калі аркестр у час выканання не здолеў знайсці кантакт з салістам і, канчаткова страціўшы паўдэспатызм, не дапамагаву, а перашкаджаў а яго іграць.

За шэсць месяцаў амаль нічога новага не ўключылі ў рэпертуар аркестра яго штатныя дырэктары В. Дзуброўскі і М. Нерасяна. У час іх канцэртаў прагучала назвычайна мала класіцы твораў сусветнай музычнай класіцы. А некаторыя з іх паўтараліся. Двойчы па сезон прагучалі Пятая сімфонія Бетховена, Чыцвёртая сімфонія Чайкоўскага, Трэці канцэрт для фартэпіяна з аркестрам Рахманінава і інш. Ніхто не супраць гэтых пудоўных твораў, але было б лепш зместу праграму прапанаваць увазе слухачоў новае.

Не ўнеслі разнастайнасці ў канцэртны сезон і такія «сударныя» творы, як сімфанічныя паэмы «Дон Жуан» і «Вясёлыя прыгоды Шыя Уленшпігеля» Р. Штраўса і Другая сюіта з балету М. Раўеля «Дафіс і Хлоя», якія добра вядомыя слухачам па папулярных канцэртах (сюіта толькі ў канцы мінулага сезона выконвалася чатыры разы запар!).

СІМФАНІЧНЫ АРКЕСТР У ГЭТЫМ СЕЗОНЕ

Болы разнастайнасці былі праграмы канцэртаў, што правалі нашы густы — савецкія і замежныя дырэктары. Многія творы з іх рэпертуара выконваліся ў Беларусі першы раз і пасля вялікага перапынку. Так, мінчане ўпершыню пачулі Другую сімфонію Брамса, Канцэрт для віяланчэлы і аркестра Шостакавіча і Верцаўра да оперы Вердзі «Сіла асцэ», якімі прадэжыраваў маскоўскі дырэктар Г. Юліян. З поспехам прайшоў і выступленне польскага дырэктара Зігмунта Леташэўскага, які

СІМФАНІЧНЫ АРКЕСТР У ГЭТЫМ СЕЗОНЕ

пазнаёміў слухачоў з Восьмай сімфаніяй Дворжака, хараграфічнай пазмай П. Дюка «Пэры» і сімфанічнай пазмай Я. Маклакевіча «Грунвальд». Упершыню прагучалі ў Мінску і творы, якія ўвайшлі ў праграмы двух канцэртаў фінскага дырэктара Таўна Хайнікінайна — Другая сімфонія Я. Сібелюса, сюіта «Каледзкі» Клямі, «Варыяцыі на тэму Гайдна» Брамса і інш.

У пачатку сезона наша філармонія даволі часта ўключала ў праграмы сімфанічных канцэртаў творы беларускіх кампазітараў. Так, упершыню прагучала вядомая сімфанічная паэма Г. Вагнера «Вечна жыццё», сюіта з балету Я. Глебава «Мара баярынаў» і навава перараздаванна аўтары Грына сімфонія Я. Цікоцкага. Акрамя таго, у пра

Некалькі дзён у Мінску гастрываў Маскоўскі тэатр мініятур. Малады тэатр пазнаёміў глядачоў з праграмай «І так мы працягваем (калейдаскоп)». У рэпертуары тэатра-сацірычны агляд, камедыя, маленькія апэрыцы, тэатральныя і літаратурныя пароды, жарты і анекдоты, песні і танцы і іншыя нумары.

На здымку: сцэна з мініятуры «Гульні на паветры».

Фота У. Крука.

Барыс САЛАНКА

Два апавяданні

У непагадзь

Зірочны, дажджлівы надвечорак. Неба як бы павісла на сучах і вершалінах — і, не аціхоўчы, сеецца дробная папярэтка. Трава, яглічкі, мох набрыналі вільгацю. Усюды — вада. Дыхне вецер — і з галін градам сыпаюць буйныя, халодныя кроплі. Вр-р-р...

У такі час не выганяюць з двара і сабакі. А Стасю трэба ісці шукаць гэтую карову, што так нечакана згубілася. Каб яна не цэлыя, можна было б не вельмі турбавацца: хоць апоўначы, але, можа б, прыблыла да кашары. Ды карова не сёння-заўтра павіна цяліцца. А што, як ацялілася ўжо дзе-небудзь пад кустом?

Уцягнуўшы ў плечы шыю, Стась паволь ідзе, абіваючы расу, па сцежках, якімі гнаў з пашы статак.

У тумавых ботах чыткае вада, штаны прамоклі навуццелі і ліпнуць да кален. Ваточка зрабілася намерна цяжэй, бы наклаў у яе хто волава. Лес густы, скрозь зарос хмызам, аршышкам, бераскетам, лаюю. Калі-нікалі вылісе невялічкая палына, прагаліна — і зноў гушчар. Трава — папараш, крапіва, смучай, круглец — так сплывае зямлю, што не віды ні піяў, ні ламачкі, ні вывернутых старадэрвін. І пастух чашлічча, ні іх і падае. Устае, папраўляе за плечыма торбачку, у якой барабаніць, аб кацялох парожнята бутэляк з-пад малака, і зноў лесе ў гушчару.

Далёка заду ўжо астаўся Казіно Рог і Воўчы Ямы — самая бліжэйшая паша, а каровы ўсе няма. Стась час ад часу спыняецца, складае рупарам далоні і крычыць:

— Ого, ого, ого-го-оо!

Але крык яго як бы не пускаяць зморочныя і азбяліла дрэвы — ён глухіе і моўкіе: у дажджлівае надвор'е рэха не нясе чалавечага голасу.

«Дзе ж яна, гэтая рабая?»

Міжволі надзыхае думкі аб тым, як ускліць брагдзір малочнай фермы Раман Бірка, калі падуе, што згубілася карова.

— Як згубілася? — перапытае ён і адразу ж гукнецца: «Знайшці! Я ападуць вас ад безбарызні!». Ночы за дзесяцімі бегачы, а ўдзень спыць... І пачне гуцьць, як дугі, машкі. Шырокі і поўны твар яго пацягваецца, а з роту заскача пена...

Дзівак-чалавек! Усе ніяк гаворыць па-людску не навучыцца. Ледаць толькі што — крычыць, леша, хоць вушы затыкае. А хіба ўсе ён, Стась, хацеў, каб згубілася карова? І адкуль у Біркі такія звычкі? Дзе навучыўся ён гэтак крычаць на людзей?.. А мо' хоча арлізі за малако атрымаць?.. Есьці жа яшчэ такіх, што дзеля таго, каб выслышліца, пойдзун на ўсе, нават на падман...

Думае Стась, ідучы па лесе, і пра Насцю. Бадай і не жаў бы дыпер на кашары, каб не гэтая вільгаціна. Усё ў іх пачалося з сіны. Жывёлаводцам тады даў прэміі, даркі і пастухі наважлілі адзначыць гэты дзень. Сабраліся ў каласным клубе, аддаўшы для такога выпадку кожны п'ючы суму грошай. Нагатавалі закускі, што аж туды стэлы, было ўвазе і вышці. Стась трохі тады не разлічыў свае сілы і, пераклічыўшы набом дзве шыкнікі, адчуў: у галаве вельмі і вельмі памутніла. Вось тады і ўзнікла ў яго смелая думка — правесці дарку Насцю дахаты. Можна, думка гэтая была і не вельмі новая, бо Стась даўно паглядзеў на дзівачку. Але ж Насця ў каласе асталася пасля дзесяці класяў. Пагаварыў з такою — і то трэба загадаў перамерваць, пра што. Не будзеж яна маішчэ і ён азіяком усялякую дурху. Стась, праўда, і сам прачытаў багата кніг, але ж ён не канчаў дзесяцігодку, а таму і меней усяго ведаў. Прынамсі, гэтак ён думаў.

Калі ж пастаяў з Насцю яна яе хаты аж да ранку, дык убачыў, што з ёю гаворыць нават

лягчай, як з другімі. І дзівачка не пасмяецца, нікому не перакажа, што ты казаш...

З таго вечара Стась і пачаў як не штодзень праводзіць Насцю з клуба. А калі на лета жыёлаводцы перабраліся ў лес, на кашары, паехаў з імі і Стась.

І ўсё было б у іх як не трэба лепей, каб не прыслала праўдлівае тэтага Бірку. Прыехаў ён і адразу ж новыя паракі пачаў уводзіць. Перш на-перш, радыёду, што стала ў чырвоным кутку, заісе сабе ў бакоўку. Была, падоць дзівачку кароў, — і проста на траве, над дубам, патанучы кароў. Не багата — усёго якую гадзінку, бо ўставаць жа рана трэба. А цяпер і гэтая няма. Забірае Бірка штодзень да сабе ў бакоўку і газеты. А то яшчэ выдумаў уначы хадзіць па інтэр-нэце і правярць, ці ў паселі пастухі і даяркі, ці не кахачына яны дзе-небудзь.

Стась уяўляе, як будзе хвалявацца сёння Насця, калі ён не прыдзе нават у кашару... Ды як жа прыйсці, калі няма каровы...

Дождж усё сыпле і сыпле, змрок гусее, і ўвачавікі навокал цімнее. Ужо не відаць за дзесяць-пятнаццаць крокаў нават камлёў дрэў. Але Стась не вяртаецца назад. Не таму, што баіцца Біркі. Не, зусім не. Ён ведае: нельга пакідаць у лесе на ноч карову, ды яшчэ цэлыню. Ці мала што можа зарадыцца...

І ён ідзе ўсё далей і далей...

Зусім нечакана вуха яго доўжыць як бы штаніне галіні. Стась спыняецца і хвілін колькі прыслухоўваецца. І неўзабаве бачыць за кустом аршышка на невялічкім паліне, рабую карову. На душы адразу ж святлее і Стась з палатка ўздыхае... Карова ляжыць пад кустом і жаласліва мычыць... Як толькі убачыла пастуха, падхалілася на ногі і тут жа упала: відаць, прыйшла пара цяліцца...

Стась абыходзіць вакол паліны і знаходзіць на ёй тобыты, абгарылыя дубовыя ствол. Ён велькі на ўсю паліну, аж сучна хваецца ў хмызьяну. Хлопец збірае ламачкі і раскладае агонь.

Дождж між тым перащучае, і толькі з дрэў усё яшчэ сыліцца вода. Сядзячы ля агню, Стась думае зноў пра брагдзіра Бірку, пра Насцю. Але зморы бярэ сваё, і ён неўзабаве засынае...

А ўранні, прагнуўшыся, Стась бачыць карову, што не спынаючыся, павольна і як бы нехаця, скбуче траву на паліне, а ля яе — рабенькага, усёго ў маці, бычка. Ён стаіць, шырока расставіўшы свае яшчэ не моцныя і дрыгатыя ногі і кволаю пыскае шукае вымя... Агонь патух, даўно распадоўзілася, і сонца кінула ўжо на лес жменю зырккі промяню — ад гэтай усюды заблішчала раса. Шчабечуць, бы хочучы перакрычаць адна адну, птушкі.

Стась устае, абігвае на сабе мокрае і пакаме-чанае адзенне, папраўляе торбачку і кажа чамусьці ўголос, глядзячы на бычка:

— Ну што, на кашару пойдзем, дурненькі?..

Цётка Марына

Гэта мажана, з валасатай бародзюйка на твары, кабет даводзілася нам цёткаю; нейкая далёкая сваячка — сёмя вада на кіслах. Прыязджала да нас яна толькі ўлетку, калі ў лесе паспявалі ягады і лезлі як не з-пад кожнага ліста грыбы. Заўсёды з вялізнаю дубоюю каробкаю, добрай тузінай розных торбачак і мяшчакі, з нажом-складанчым і белых касціных тронках і чырвоною паліваю гладышкам. Ставіла ўсё гэта на ўселю, хвілін колькі аддывалася — у яе ўжо даўно была задыхка, — і раптам усплывала рывукам:

— А тайкі ж мае! Галоўны, дык і заблыла, Пахлака вузельчак на стале ды заблыла... А божачкі ж мае...

Яна так божаля і ламала сабе рукі, што маці не вытрымлівала і бралася суніцаць:

— Ды годзе вам, годзе, цётка Марына. Другі раз прыдзеце і прынясеце...

— Ды ўжо ж, хіба другі раз, — казала Марына, — ды не пакідала беваліць і ўшчуваць самую сабе... Божачкі ж мае. І як гэта я? Сабраць сабрала і — на табе...

Хоць цётка не заўсёды пералічала, што яна заблыла, але мы гэта ведалі і так. Бо заблыла яна кожны раз адно і тое ж: касцішчыкі мяне і майму мейшаму брату Талорку, «брусочкаў два сала», «палынічку хлеба», «макшчёр масла»...

Ды ў нас, дзівуку богу, было што есці і без пецынігата, і мы шнодра кармілі сваячку ўсё лета, аж пакуль не ехала яна дадому. Але нам, асабліва мне і Талорку, краўдзіна было, што цётка напамінала пра свае гасцінцы і ніколі не везла іх. Што-што, а касцішчыкі яна магла купіць, — сама цётка атрымлівала пенсію і жыла пры сьме — дырэктары школы ў бізлесай, вельмі багатай мясцовасці.

Да работы сваячка была занятая, прагна. Яе толькі і бачылі ў нашай хаце ў той дзень, калі яна прыязджала. Астатнія ж дні цётка не вылазла з лесу — збірала розныя лекавыя травы, грыбы, ягады. Усёсе за ёю змушаны былі бегці і я, бо адна ў лесе цётка вельмі баялася і часта баўдала. Я ведаў лес, як свае пальцы, і вадзіў сваячку ў самыя глухыя і маляджыя куткі. Калі ж надаралася нам цяперашняя на некрыватая шчы нікі ягады, цётка Марына надала на калені, і я дзекі ж мае, — казала яна і поўзала па ягадніку, аж пакуль на галінках не аставалася ніводнай ягады.

Я гадзеў на цётку і мяне, не ведаю чаму, разбіраў злосьці.

Грыбы сваячка брала ўсе, якія толькі трапіліся ёй на вочы, без усялякага разбору — і баравікі, і каляжкі, і каляжкі іншы раз, што з лесу цётка прыносіла як не палавіну каробкі жувовак і, плуючыя, выкідала іх пасля на сметнік.

Я аж збываўся за лета. І цётка гэта бачыла. Каб пачынуць мой настрой, напамінала пра купленныя касцішчыкі. Ды я не верыў ёй: каб яны былі такі куплены, дык навошта б ляжалі ў яе — іх жа можна было прывесці ў насільку...

І ўсё ж мы пасварыліся з цёткаю. Пасварыліся першы раз у жыцці, пасля чаго яна не прыязджала да нас, аж пакуль я не выраі і не паехаў з дому.

У самае наша селішча ўпіраўся каласны сад. Вартаваў яго касцюк Якуб, і мы латаліся яблык і грушы, колькі нам хацелася. Рабілі гэта мы так. Талорк падкраўся за аднаго наша саду і пачынаў трэсьці яблыкі і крычаць. Якуб бег з усіх ног туды, а тым часам я залазіў з другога боку і набіваў яблыкамі і крамянімі грушамі сабе пазухі.

І вась нека цётка Марыне зарупіла завезці дамоў добрых яблык і груш. Яна пазважала мне і Талорку ножык-складанчак і грошы, і мы паіху навазілі ёй аж два мяшкі каласнай садавіны.

Маці пра ўсё далавадзіла толькі гадзі, калі цётка ўжо збіралася ад'язджаць.

Яна не сказала нічога, але па матчыных вачах я загадаўся: нам не мінуць думоўкі. Увечары я напамінуў цётцы пра грошы і ножык.

— Што? — вытарахала яна і без таго вялікіх пукатыя вочы, — Дык гэта ж не вашы яблык. Ды калі я заяўдзіў у мілішню, вас жа пасадзіць... Калі цётка паехала, маці ўзяла трапак і стала на парозе. Ушкача з хаты не было як.

І я расказаў усё, як было.

— Вось жмініла, вось скура, — разлававалася маці, — Усё сабе грабе... Ды яшчэ і дзвей маіх краці вышч...

І ў той жа дзень яна напісала сваячку пісьмо. І тая болей да нас ужо не прыязджала. — Маці казала, што ў яе ёсць сваякі ў іншых вёсках і яна, мусіць, ездзіць да іх...

У джунглях буржуазнай літаратуры

СТАНОВЧЫ ГЕРОЙ... БІЗНЕСМЕН

Ізабелі каміталізму сур'ёзна закланочаны тым, што амерыканская буржуазная літаратура не дае маладому пакаленню вообраза становчачага героя, вартга для пераімяны. Яшчэ ў 1952 г. часопіс «Форчун» зварываў да пісьменнікаў з заклікам супрацьстаяць становчым вобразам з твораў сацыялістычнага рэалізму прынавіц фігуры дзялёку «вядлікага бізнесу». І тады з'явіліся новы «пазітывны героі»...

Возьмем для прыкладу раман Слаана Уілсана «Чалавек у шырым фалецельным касцюме», шырока разрэкламаваны ў ЗША і перакладзены ў некаторых еўрапейскіх краінах. Яго галоўны герой Раф — не раматнык, які марыць аб пакарніні дзікіх праян, не чыстшыччык абутку, які «прабіваецца» ў мільянеры. Гэта цыворы дзяло, які працуе ў шыкным небаскробе, у акружэнні сакратараў. Раф хоча разбагацець, каб ездзіць у модным аўтамабілі. І «мяры» адзінаццацігады вельмі лёгкая. Дастаткова было Рафу сустрэць «вядлікага чалавека», мільянера-аўтамабіліста, атрамана павышчанае па службе, прыкладна справа з пазашлюбнай жонкай, якая засталася пасля вайны ў Італіі... Праўда, дзед ўсёго гэтага герою даводзіцца працаваць, як апантанам, ахвяраваць любоўю жонкі і дзяцей. Але ішоф яму гаворыць, што гэта ўсё патрабівае... да чалавечаста: «Нехта ж павінен займацца вядлікімі справамі. Гэты свет створан такімі людзьмі, як я. Каб сапраўды рабіць бізнес, трэба адлашча яму цалкам, цалкам і душой!»

У такім жа духу вытрыманы і два іншыя раманы С. Уілсана, творы К. Халлі, Р. Макюнда, якія спрабуюць стварыць вобраз бізнесмена — «творчачага генія» бізнесмена — «добрачыннага чалавечаста». Але на фоне

ВЯЛІ НА ПАРНАС ФАШЫСЦНАГА ПАСЛУГАЧА...

У Францыі штогод прысуджаецца многа розных літаратурных прэмій. Тут і ўзнагарода за лепшы твор, які выйшаў з-пад пера жанчыны, і ўзнагарода за раман, напісаны журналістам. Аднак найбольш паважана дзішча прэмія Акадэміі Ганкураў. Гэтую ўзнагароду называюць «лаўрэатам выномк бесмыртных». І вось 21 лістапада мінулага года выномк атрымаў Вялікі Гора, які ў свой час выслываўся ў Румыніі перад фашысцкім рэжымам, а затым уцекаў ад законнага народнага асуджэння.

Рашэнне жоры выкаліла бурю пратэстаў. «Ніколі яшчэ» — пісаў часопіс «Артс» — літаратурны журні не даказала так вядома, што яно з'яўляецца базмоглым і лішнім». Каб не дапусціць скандалу і зберагчы гонар акадэмічнага муніцыпа, Гора «паралі» адмовіцца ад прэміі. Той вялікадушны «гадзіўсць», і ўсё ж скандалу выбухнуў...

«Бог нарадзіўся ў выгнанні» Гора — гэта апісанне прыгод рымскага паста Анвілія, якога імператар Аўгуст саслаў на бераг Чорнага мора. Твор напісан у форме дзённіка, але неапраўдана нават, ад імя каго ён вядзецца. Крытыка адзначае, што нават калі не браць пад увагу асобу аўтара, твор не заслугоўвае высокай ўзнагароды. Часопіс «Артс» так ацэньвае «тварніне» Гора: «У гэтай кніжцы ўсё дзельна цалкам пабуду- леным жыццям. У ёй выступаюць манекены, якія пераправуці ў антычную вопратку...»

Але папкінем у баку мастацкі бок кнігі. Урэшце, за пасрэдны творы Ганкураўскага прэмія прысуджалася не так рэдка. Звернем увагу на асобна аўтара. Газета «Юманітэ» надаў-

НРЫЗІС «ГРУПЫ 47»

«Група 47» аб'ядноўвае шэраг самых вядомых пісьменнікаў і крытыкаў Заходняй Германіі. На штогадовую традыцыйную сустрэчу групы запрашаюцца калегі па перу як з ФРГ, так і з-за мяжы. У час сустрэчкі пісьменнікі чытаюць і абмяркоўваюць свае новыя вершы і фрагменты празаічных твораў.

Апашыя такая сустрэчка «Групы 47», у якой прынялі ўдзел каля 150 пісьменнікаў, крытыкаў і кнігавыдаўцаў, адбылася надняў у мястэчку Ашафенбург. Выступілі 25 аўтараў, пераважна з моладзі. Але велькі іх працы ацэняны вельмі скептычна. «Ніхто не быў задаволены гэтай сустрэчай», — пісала газета «Ді Эвалт». Алізін з рэцэнзентаў значна, што высокай вонкавай тэхнічнай мадальня ўдзельнікі сустрэчы прыкмяваюць «бязмежную абмяка- ваць». Другі рэцэнзент казаву: «Здаецца, што сямья маладыя захо- дненямцы пісьменнікі забудзіліся ў лесе настрояў, у якім спяваюць толькі штуцына птушкі...»

Друк ФРГ прызнае, што заходне-германская літаратурная моладзь не мае аб чым пісаць. За іх эвілібрэ- стыкай словамі хваецца ілізійна пуста, адсутнічае думкі. Пісьменнікі старэйшага пакалення таксама не прадмастравалі ў Ашафенбургу ніводнага твора, вартга сапраўднай увагі. Крысіс «Групы 47», якая ў свой час адмігравала значную ролю ў інтэлектуальным жыцці ФРГ, — адна з праўд агульнага крысіс афі- цыяльнай мастацкай літаратуры аша- наўраўскай Германіі.

НОБЕЛЕУСКАЯ ПРЭМІЯ — «КНЯЗЮ ЕУРАПЕЙСІХ ДЭКАДЗІТАУ»

У каліні 1960 г. лаўрэатам Нобелеўскай прэміі ў галіне літаратуры стаў французскі паэт старэйшага пакалення Сэн-Джон Гюі. Як вядома, гэтай прэміяй павіны ўзнагароджвацца сямья лепшыя творы сусветнай літаратуры. Аднак бывае, што выномк лаўрэата ўскладзеца на галаву вы- ладкагара, пасрадыка аўтара. А ў некаторых выпадках (дастаткова помпалавы выпадак з «Доктарам Жи- ванэ» Б. Пастэрыяна) міжнародная рэдакцыя выкарыстоўвае прысуджэн- не Нобелеўскай прэміі ў сваіх мэтах.

Трагедыя, драма, навінны

На выстаўку ў Лондан

У ліпені ў Лондане адкрыцца Савецкая прамысловая выстаўка. У ёй прымуць удзел буйнейшыя прадпрыемствы краіны. Хутка будуць адпраўлены ў Лондан экспанаты Беларускай прамысловасці. Серод іх аўтамабіль «МАЗ-530», трактар «МТЗ-50», Гомельскія камбайнабудульнікі прапануюць уборачны камбайн. Лондэнцы убачаць беларускія тэлевізары, радыёпрыёмнікі, фотаапараты.

Вывучаць петры Палесея накірава- лася група геологаў Паўднёва-Беларус- кай экспедыцыі. Яна некалькі месяцаў шукала мінералы ў раёне Жыткавічы — Мікашэвічы. Там на глыбіні 40 метраў былі выяўлены вялікі залежы каштоўнага мінералу — кааліну.

Беларускі каалін

Надняўна навуковая супрацоўнікі ўпраўлення «Белгалогеологія» закончылі папярэднія даследаванні знойдзенага мінералу. Яны пацвердзілі высокі хімічны склад палескага кааліну, запасы якога, паводле прагнозаў, складаюць прыкладна 440 мільянаў тон.

Каалін у народнай гаспадарцы — асноўная сыравіна для вытворчасці фарфора-фаянсавых вырабаў, для папярвай і гумнавай прамысловасці. Шырока прымяняцца каалін і ў вытворчасці шкла, цэменту, вогнетрывых матэрыялаў.

На здымку: старшы інжынер тэхніалагічнай лабараторыі ўпраўлення «Белгалогеологія» а. а. г. і я. М. Палінецка даследуе каалін.

Тэкст і фота К. Азіна.

Унікальная брашура

У фондах Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны — мноства газет, брашураў і лістоўцак выданні падпольных партыйных і нацямольскіх арганізацый Беларусі перыяду Айчыннай вайны. Серод іх — унікальны экземпляр брашуры Мінскага Ціка- нельска «Будучыня».

Цікавая гісторыя гэтай брашуры. З сярэдзіны 1942 г. партызанамі Ён-гольмскіх зонаў наладзілі рэгулярную сувязь з «Вялікай зямлёй». Савецкія самалёты забіраючы партызан бая- прыпасы, мелі камунітаты і літарату- раў. Найбольш папулярныя матэрыялы да гэтага Вялікай падпольнай Раёнае КПРФ перыяду аўгуст- верасня 1942 г. у «Вялікай зямлі» 7 лістапада 1942 г.

У арганізацыі «Будучыня» выдатны савецкі пісьменнік уладзімір «муж- ніцкі» савецкіх людзей — абаронцаў зямлі Вялікай зямлі, іх блізка- мяжна аднавіць Радзіме, Камуні- стычнай партыі.

Брашура была выдана ў падполь- ным вытворчым тэраком. Усёс тыра- ж брашуры рэалізавана. І толькі адно экземпляр быў захаваны ў архі- вальных дакументах у аддзеле гіста- рыі райкома партыі ў вёсцы Зінаіцін. Дакументы адразу пасля ваяны не ўдалося. Толькі надняўна скрыяна з дакументаў была знойд- дна рабочымі лістася.

п. лавецкі.

З далёкіх часоў

У старажытных Паліцэў быў месца, якое жыхары называлі «вядлам». Гісторыя яго даволі цікавая. Вал па- будавалі германцы і стравілі па за- гаду цара Івана Грознага ў гады Лі- вовскай вайны.

Сенатар археолагі Акадэміі навуц БССР апавідае гадзі правадзіў раско- пкі вала і зямчымі. Быў знойдзены невялікі амаўт круглы імён. Вочныя прызнакі, што гэта — вядла маршры затым знойдзены ядры шайт каля 12-15 кілаграмаў.

Некалькі кімнатыя ядры знойдзілі археолагі ў Мінскай аймачым. Тра- ва мернаваць, яны адносяцца да ча- соў навісця на Мінск крэмневічых та- раў.

На здымку: ядры, якія захоўваюцца ў Дзяржаўным краязнаўчым музеі.

Новы запіс оперы „Машэка“

Музычная рэдакцыя Камітэта па радыёвешчанню пры Савесе Міністраў БССР зрабіла новы запіс мантажу оперы беларускага кампазітара Р. Пукста «Машэка».

У новым запісе галоўныя партыі выконваюць: Б. Нікольскі (Ма- шэка), заслужаная артыстка БССР Л. Галушкіна (Ганка), С. Гу- левіч (Грыпніка), Ю. Сміроў (Васілёк), Б. Казанцаў (Даніла), В. Прышчэніак (Змітрок), А. Барсукова (Мальвіна), П. Друж- на (Алес).

Зняты таксама ў мантажы оперы «Машэка» сімфанічны ар- кестр Тэатра оперы і балету (дырыжор заслужаны дзеяч мастац- ва БССР Т. Каламішова) і хор Беларускага радыё і тэлебачання (хармайстар Г. Зеліноўка). Канцэртмайстар — заслужаны ар- тэст БССР С. Талкачоў.

Неўзабаве новы запіс мантажу оперы «Машэка» будзе ўключа- ны ў праграму радыёпералач.

Пра гэта не ведалі жыхары

Гэта адрылася надняўна ў тры гадзіны ночы, у цэнтры Мінска. Нехта з пяховых аў- велькіх дымі. Далей было як звычайна: вышлі па тэлефо- нах — і праз некалькі хвілін чыр- воныя машыны, розка тармо- зныя, прыпыніліся каля дома № 12 на вуліцы Энгельса. У падвале быў пажар.

Становіцца было цяжка і складанае. У доўгім вузкім па- вале шугалі агнём дрылячыя перабары. Недзе ў глыбіні га- рожы брыцка, а можа вугал. Гэта адчуваўся на вельмім скапленню газаў. Алізін з ува- даў калі трыццаці хвілін зма- гаўся з агнём, прасоўваючыся наперад крок за крокам. На

змену прышоў узвод лейтэнант В. Зеленскага. Памярнілі Віктар Куніцін і Уладзімір Вол- няк пачалі апошняю схватыць агнём. Яны іна, можна было мернаваць па тым, што павар- нываць брызентавалі курты- ка вышч, а на металічнай вясцы панарніла ад гарачыні патрыскалася фарба. Волняк са шланга абліў вадзо таварыня. Куніцін неск раптоўна адчуў, што гудзе сілы. Ён страціў прытомнасць.

А многія жыхары дома даве- дзеля пра пажар толькі рані- цаю...

ДЛЯ ВУЛІЦ І ПЛОШЧАЎ СТАЛІЦЫ

У горад ідзе вясна. Хутка зашуміць яна ў парках, закра- сее на плошчах і скверках. Су- страцьце яе як мае быць рыхту- ецца трэст залёнага будаўніч- тва.

У сёлётным годзе будзе вы- саджана на вуліцах і ў парках горада 80 тысяч дрэў розных парод. Серод іх каштаваць, лі- па, клён і інш. Зашуміць но- выя скверы на вуліцах Арлоў- ская, Сварлоўа, Ульянаўскай, Розы Люксембург і інш.

На плошчах, праспектах і вуліцах будзе высаджана каля 300 тысяч кізільніка, мігусты- ры, бэзу, ялічкі, спеянай яга- ды і інш.

Акрамя дрэў і кустоў работ- нікі трэста высадзіць тры мільёны 400 тысяч кветак каля 50 розных назваў.

Да першага мая на вуліцах сталіцы зашчытуць маргарыткі, незабывалі і шольяны, якія па- саджаны з восені. Потым за- шчытуць каны, салыні, астры, глядзілусы, пеларогі і інш.

Н. МАЛЬЦІЦА.

ГЕРМАНСКАЯ ДЭМАКРАТЫЧНАЯ РЭСПУБЛІКА. Берлінскі тэатр «Фройндшафт» паставіў спектакль «Юнантэа бацькоў» па п'есе Барыса Гартэва.

На здымку: сцэна са спектакля. Фота Хохнедар, Цэнтральбльд.

Галоўны рэдактар Нічыпар ПАШКЕВІЧ. Рэдакцыйная калегія: Заір АЗГУР, Аляксандр БУТАКОЎ, Кас- тус ГУБАРЭВІЧ, Васіль ІВАШЫН, Аркадзь МАРШЧОВІЧ (ад- казны сакратар), Пятро ПРЫХОДЗЬКА, Раман САБЛАНКА (на- казны галоўнага рэдактара), Мікола ТКАЧОЎ, Янка ШАРА- ХОУСКІ, Іван ШАЦІЛА, Рыгор ШЫРМА.

ДАРАГІ ТАВАРЫШІ! Ці падпісаўся ты на газету «ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА»?

Газета «Літаратура і мастацтва» выходзіць два разы на тыдзень. На яе старонках друкуюцца матэрыялы па пытаннях літаратуры, мастацтва. Газета шырока асвятляе культурнае жыццё рэспублікі. Ціпер афармляецца падпіска на другі квартал і да канца 1961 г. Падпіска прымяецца без абмежавання ва ўсіх кантонах і ад- дзельных суняц.

«Літаратура і мастацтва» выходзіць два разы на тыдзень: у аўторак і пятніцу